

Ministère de l'Enseignement Primaire,
Secondaire et Professionnel

KUSOMA NA KUANDIKA

Kitabu ca mwanafunzi

KISWAHILI

3

Edition 2018

KUSOMA NA KUANDIKA

Kitabu ca mwanafunzi

Direction des Programmes Scolaires et Matériel Didactique

YALIYOMO

DIBAJI	1
INGILIO	2

KIPINDI CA 1 : KUISHI VIZURI NAFASI YAKO

Juma ya 1 : Kijiji	4
Juma ya 2 : Mji	8
Juma ya 3 : Ndoa	12
Juma ya 4 : Sherehe ya ceti	16
Juma ya 5 : Usafi wa mwili - usafi wa nguo na cumba	20
Juma ya 6 : Matunzo - Vituo vya afya	24

KIPINDI CA 2 : KUKINGA MAZINGIRA

Juma ya 8 : Mapishi	30
Juma ya 9 : Vinywaji	34
Juma ya 10 : Mimea - Mavuno	38
Juma ya 11 : Kukinga mazingira	42
Juma ya 12 : Nyama za ufugo	46
Juma ya 13 : Nyama za pori	50

KIPINDI CA 3 : KUENDELESHA JIMBO MBELE

Juma ya 15 : Kazi ya shamba	56
Juma ya 16 : Kazi ya mikono	60
Juma ya 17 : Barabara - wanda - maji	64
Juma ya 18 : Vyombo vya usafiri	68
Juma ya 19 : Micezo za asili	72
Juma ya 20 : Micezo	76

DIBAJI

Kifungo cha mwisho ya kanuni ya tano ya sheria muhimu ya mafunzo ya taifa, inchini ya Kidemokrasia ya Kongo, kinajulisha kwamba, maadibisho ya shule ina ukomo ya kuelimisha kimuhimu na kiusawa kila mtu kusudi ya kumfanya awe mwenye mafaa kwake yeye mwenyewe, pia kumingiza ndani ya shirika.

Kwa kufikia ukomo hii, yapashwa, kwa mwisho ya masomo ya msingi, mtoto mkongomani aelewe , kusoma, kuandika, kuhesabu, kusikiya na kusema kwa luga la kikingomani na kifaransa.

Kwa hivi, hadi leo tena, kuna mwanafunzi anaye maliza masomo ya msingi na angali bado na magumu kati ya usomi-mwandiko; uwezo aliopata katika majifunzo ya kusoma na kuandika haifike kwenye kiwango za kanuni ya kimataifa.

Tokeo hii, inahakikishwa na mitiani mbalimbali ya taifa (TENAFEP) na ya kimataifa (EGRA). Kiwango ya chini ya mafanikio inayo rikodiwa katika elimu zingine za shule, inazingatiwa kuwa matukio mbovu, ya wanafunzi, kukosa ujuzi wa kusoma na kuandika.

Uwezo wa usomi-mwandiko, inabaki shurti inayoitajika kwa kuhakikisha majifunzo ya elimu zingine.

Kwa kutengeneza hali hii, Wizara ya mafundisho ya msingi, sekondari na kazi, ilikamata hatua muhimu inayo lengo la kuboresha hali ya mafunzo-majifunzo, hasa kwa kutosha usomi-mwandiko kuwa elimu ndogo, na kuiinua kwa ngazi ya elimu kubwa ya majifunzo.

Ndio sababu, wizara ya mafundisho ya msingi, sekondari na kazi, anashukuru mchango ya washirika wake kiufundi na kipesa, kumuunga mkono kwa uboreshaji wa hali ya majifunzo na kwa ubadili ya mfumo kielimu ya Kongomani.

Vitabu hivi, vimeundwa na chumba inchini, kinacho usika na mipango ya shule na vyombo vya mafunzo (DIPROMAD) ikisaidiwa na washirika wanao jiusisha na mafunzo ya usomi-mwandiko kwa luga la taifa. Vitabu hivi, ni mali ya Wizara ya mafundisho ya musingi, sekondari na kazi, pia ni kwa wanafunzi na walimu wa darasa la kwanza, la pili na la tatu ya shule zote ya msingi ya kiserkali na ya msingi ya kipekee yenye kukubaliwa. Tuna amini, watahiriki kwa uboreshaji wa mafundisho na majifunzo.

Walimu wanaume na wanawake, wanaitwa kwa kufanyiziya na kutumia kwa upeo vyombo hivyo vya bei vya mafundusho kwa kufanya kazi zao zaidi kwa faida ya wanafunzi

Gaston MUSEMENA BONGALA

Waziri wa Mafundisho ya

Msingi, Sekondari na Mtaalamu

INGILIO

Waziri wa Jamuhuri ya kidemokratia ya Kongo aneye husika na mafunzo ya msingi, sekondari na kikazi, anainua elimu ndogo ya kusoma na kuandika kwa kiwango ya elimu kubwa incini. Alikamata mpango huu, ili ajibu ku maendeleo ya kikanda na kimataifa, kulingana na kanuni zilizo cukuliwa duniani kote pamoja na yanayo fanyika inchini mwetu.

Kwa kuboresha hali ya mafunzo-majifunzo ya kusoma na kuandika kunako shule la msingi, uwaziri huo, umeandalia mwanafunzi na mwalimu vitabu kufuatana na mpango wa mafunzo ya taifa.

Kwa darasa ya kwanza na ya pili ya shule la msingi, luga ya taifa iko kwa ujumla, luga ya mafunzo na elimu inayo fundishwa. Kwa darasa izo mbili, kifaransa inafundishwa tu sawa elimu. Mafunzo yake, inaishia tu kwakusema bila kuandika.

Ni kuanzia kwa darasa ya tatu ndipo majifunzo kwa luga ya taifa yanahamishwa kwa luga la kifaransa. Ni wakati misingi ya ufundi wa kusoma luga la taifa limekwisha tiwa, ndipo, wanafunzi watajifunza sasa bila shida na kwa haraka luga la kifaransa.

Maendeo ya mafunzo-majifunzo inatiya msingi kwa kulinganisha luga la kwanza na lile la pili. Kwa hivyo, vikundi tatu vya herufi vilitambulishwa:

- Herufi za kufanana kwa sauti na kwa maandiko;
- Herufi za kufanana kwa maandiko lakini zina sauti mbalimbali;
- Herufi za kipekee.

Buku la usomi la mwanafunzi, pamoja na kitabu cha mwalimu na cha mwanafunzi, viliundwa kwa misingi wa ugunduzi wa kisayansi ya sasa, inayo hakikishwa na kucunguzwa.

Ndani ya maendeleo ya mafunzo-majifunzo, msingi ni juma ya majifunzo. Kila juma ya mafunzo-majifunzo, ina mada ndogo inayo fundishwa katika siku sita ya kifaransa na siku ine ya luga la taifa. Siku ya kwanza ya juma, wanafunzi wanasikiliza usomi wa mwalimu. Siku ya mwisho, wanafunzi wanakamilisha yale waliojifunza juma nzima, na wanafanya mazoezo ya kuandika.

Kitabu hiki, ni chombo nzuri kiliotungwa kwa kuimarisha mazoezo mbalimbali yalio fanyika somoni. Tunaalika walimu pia wazazi kusindikiza wanafunzi na kuwapa nguvu ya kumiliki yalio ndani ya kitabu hiki Tajiri kwa mazoezo ya kusoma na kuandika, ambao, bila shaka kitawaruhusu kupata ujuzi unayo hitajika.

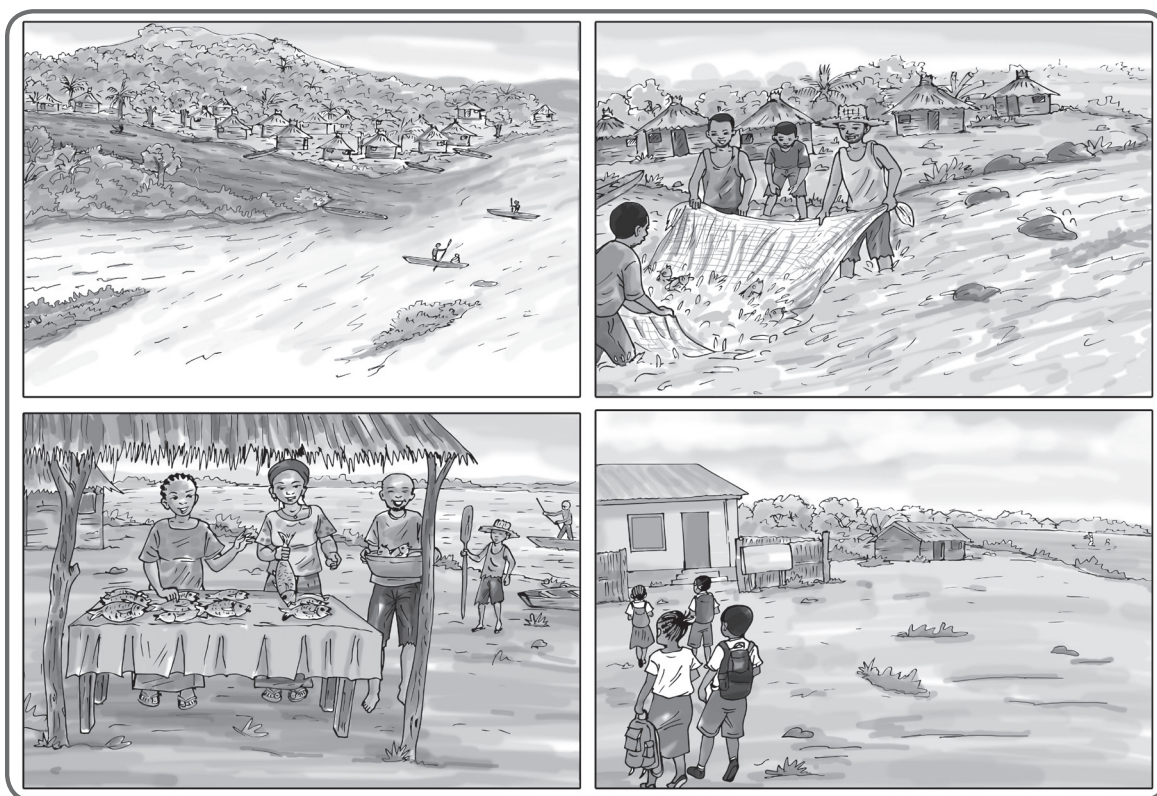
KIPINDI CA KWANZA

KUISHI VIZURI NAFASI YAKO

Mazingira

Kijiji

Nazungumuza hadisi hii.

Nacagua ndani ya usomi, misemwa mbili ya kuhakikisha.

1.

2.

Naandika ingine misemwa ya kuhakikisha.

1.

2.

Mazingira

Mji

Nazungumuza hadisi hii.

Nacagua ndani ya usomi, misemwa ya kuuliza kiisha uiandike.

1.
2.

Naandika ingine misemwa mbili ya Kuuliza.

1.
2.

Sherehe

Ndoa

Nazungumuza hadisi hii.

Natia misemwa hii kwa sura ya kukana.

1. Sisi tumealikwa ku karamu.
2. Nilipeleka zawadi nzuri.

Naandika misemwa mbili ya kukana.

1.
2.

Nacagua neno isiyo angalia ndoa.

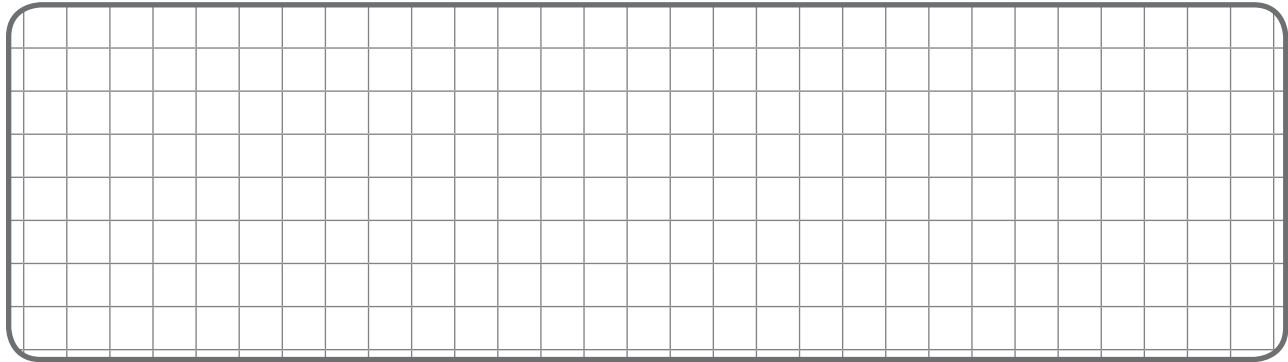
Arusi
Mtumbwi
Cakula
Bwana
Nyimbo

Najaza msemwa huu:

Ku ndoa tunahitaji

Naeleza kwa misemwa vitu mbalimbali ninavyohitaji ku karamu ya ndoa.

--

Sherehe

Sherehe ya ceti

Nazungumuza hadisi hii.

Najaza vyumba.

Nafsi	Nyama	Vitu

Naandika misemwa tatu: moja na jina la mtu, na jina la nyama na la mwisho na jina la kitu:

1.
2.
3.

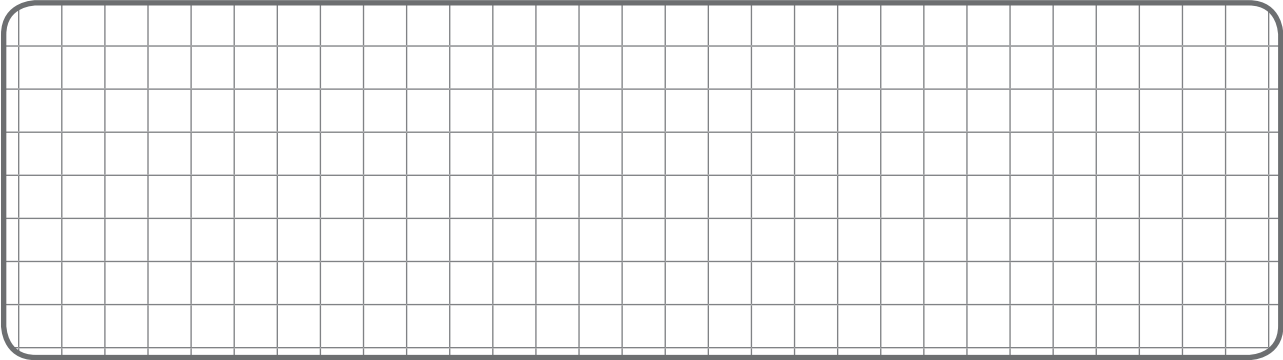
Nacagua neno isiyo angalia Karamu.

Vazi
Vigelegele
Furaha
Ceko
Fimbo

Najaza msemwa huu:

ku karamu tunahitaji.....

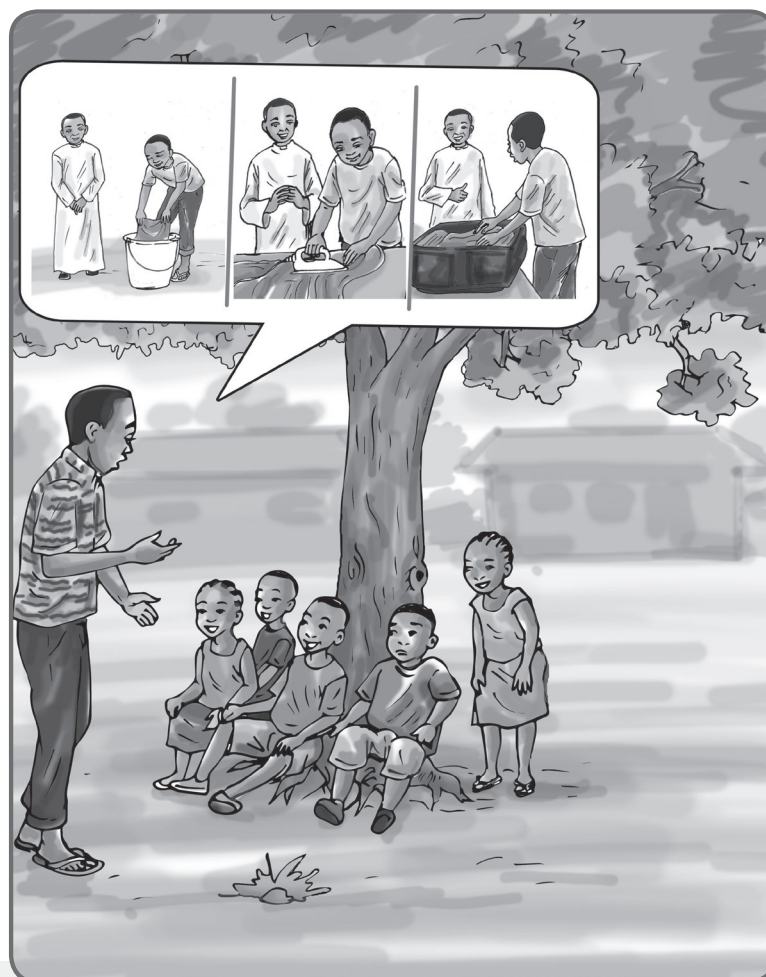
Naeleza kwa misemwa vitu mbalimbali ninavyofanya ku karamu.

Afya

Usafi wa mwili, nguo na cumba

Nazungumuza hadisi hii.

Naandika majina tatu ndani ya kila cumba.

Jina la pekee	Jina la jamii

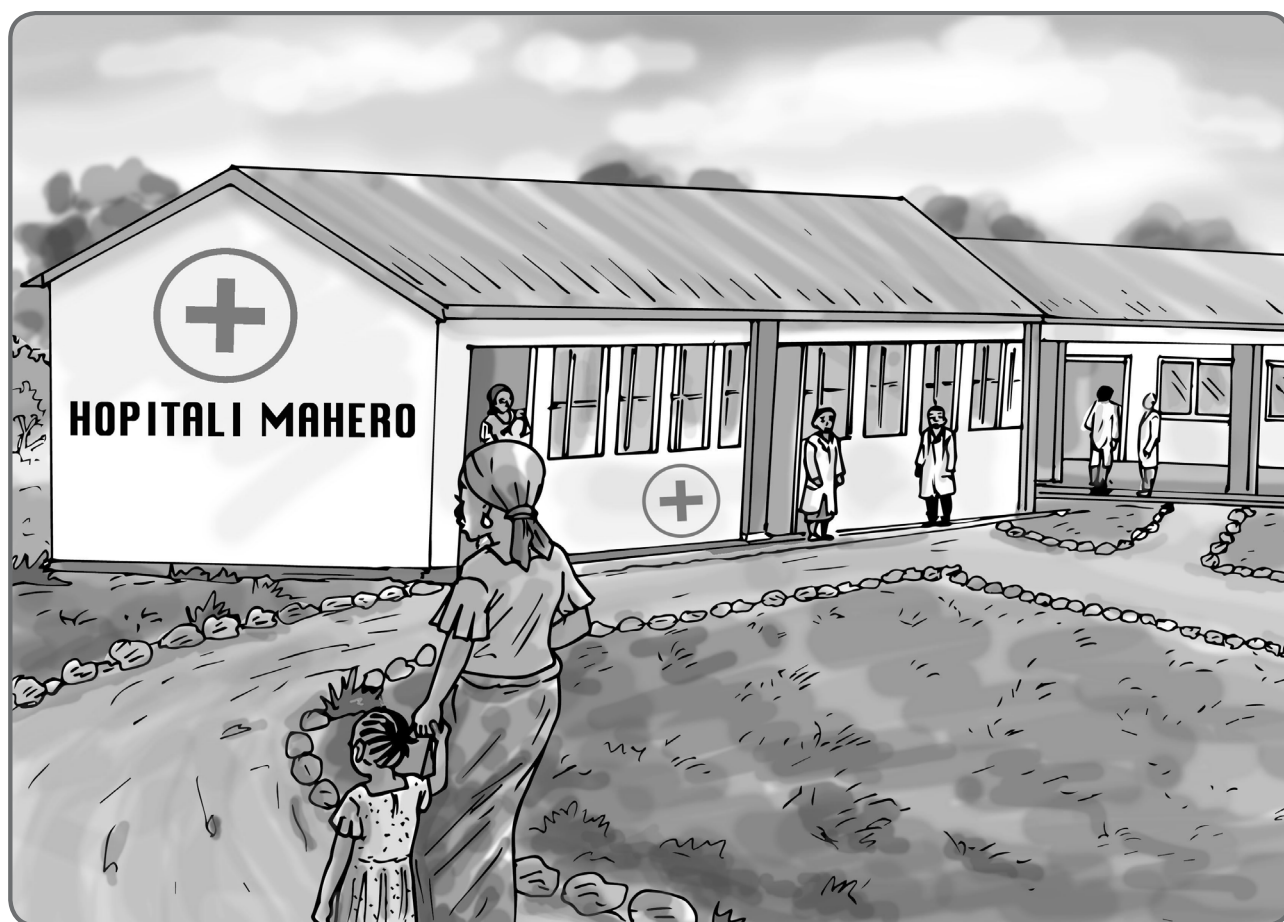
Naandika misemwa tatu: moja na jina la mtu, mwengine jina la nyama na la mwisho na jina la kitu.

1.
2.
3.

Afya

Matunzo - vyumba vya afya

Nazungumuza hadisi hii.

Najaza kadi hii na majina ku uwingi ao ku umoja.

Nafsi	Nyama	Vitu
Safi	Imbwa	cakula

KIPINDI CA PILI
KUKINGA MAZINGIRA

Cakula

Mapishi

Nazungumuza hadisi hii.

Naandika majina hii kwa uwingi ao umoja.

Umoja	Uwingi
Kinywaji	
	Viazi
Kiungo	
	vitabu
Kiti	
Kidole	

Cakula

Vinywaji

Nazungumuza hadisi hii.

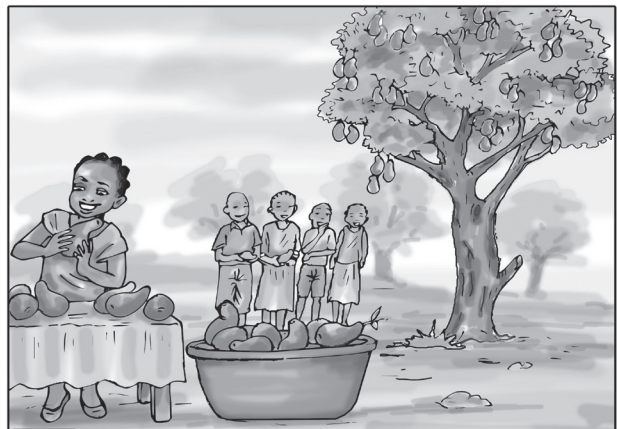
Naandika majina hii kwa uwingi ao umoja.

Umoja	Uwingi
Muanakijiji	
	Wanaume
muke	
	Watoto
mutu	

Pori

Mimea - Mavuno

Nazungumuza hadisi hii.

Naandika majina hii kwa uwingi ao umoja.

Umoja	Uwingi
Mhogo	
	Miguu
Mhindi	
	Miti
Mlima	

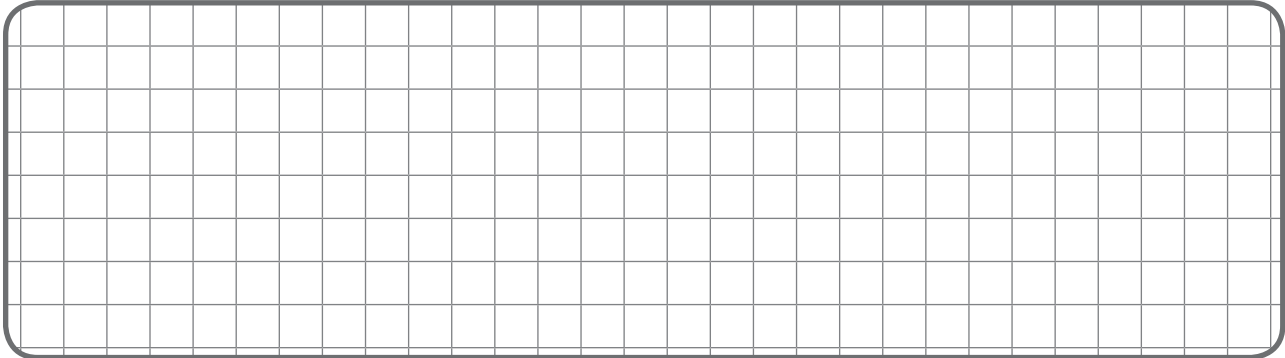
Nacagua neno isiyo angalia mimea na mavuno.

Maboga
Kupanda
Avokati
Samaki
Maharagi

Najaza msemwa huu.

Kwa kukinga mazingira, tunapashwa

Naeleza kwa kuandika misemwa mbili namna nitatumia mavuno.

Pori

Kukinga mazingira

Nazungumuza hadisi hii.

Nyama

Nyama za ufugo

Nazungumuza hadisi hii.

Tokea usomi, nacagua misemwa mbili: moja unayo timizo la karibu, mwingine na timizo la mbali.

1.....

2.....

Natunga misemwa mbili, moja unayo timizo la karibu, mwengine na timizo la mbali.

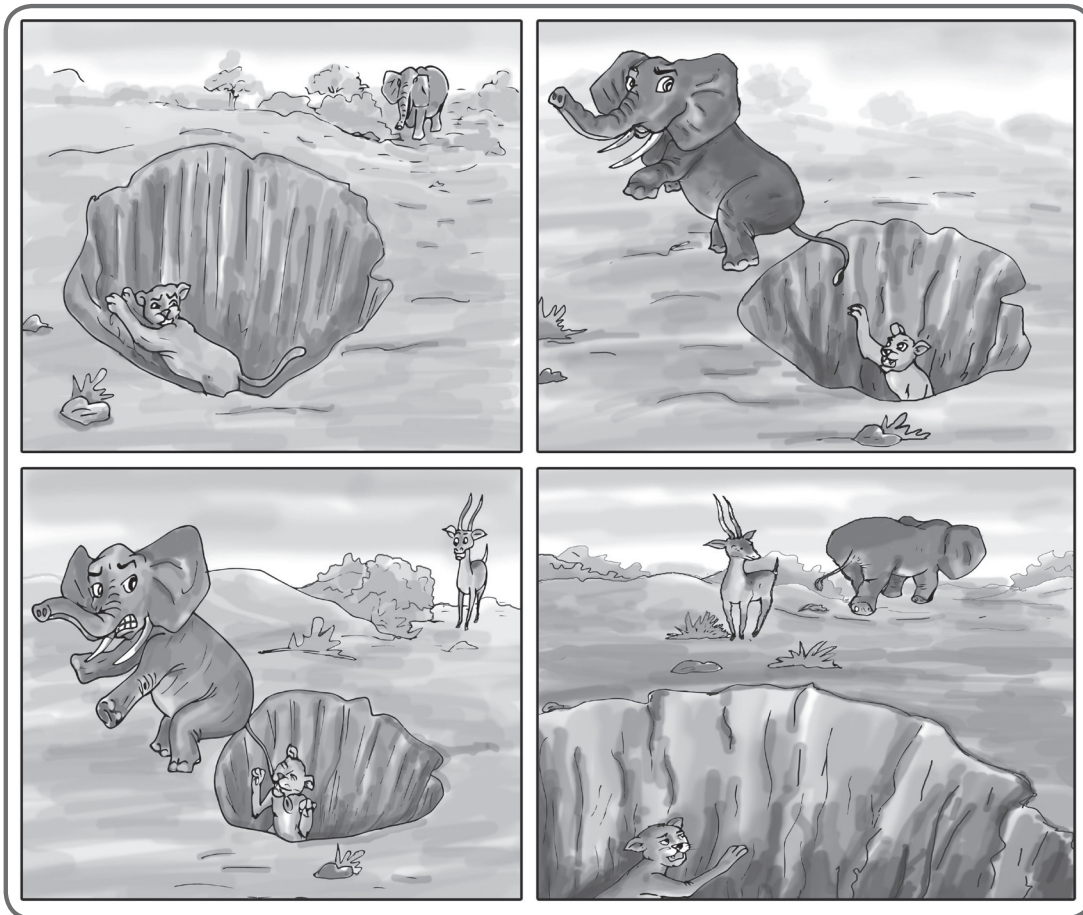
1.....

2.....

Nyama

Nyama za pori

Nazungumuza hadisi hii.

Ndani ya usomi yetu, cagua misemwa mbili: moja unayotimizo la mahali, mwingine na timizo la wakati.

1.....
2.....

Natunga misemwa mbili, moja unayo timizo la mahali, mwingine unayotimizo la wakati.

1.....
2.....

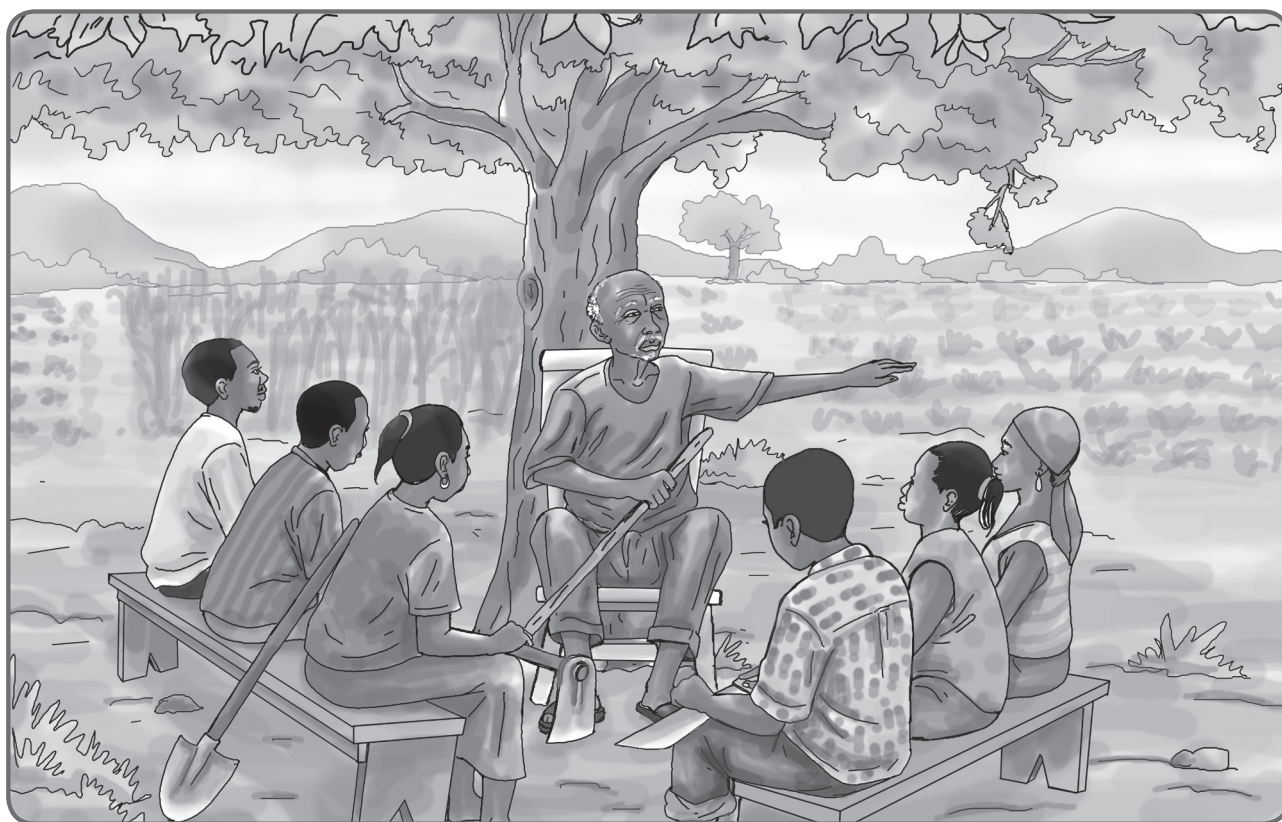
KIPINDI CA TATU

KUENDELESHA JIMBO MBELE

Kazi

Kazi ya shamba

Nazungumuza hadisi hii.

Ndani ya usomi yetu, nacagua vielezo 3 ninavyo tambua.

1.....
2.....
3.....

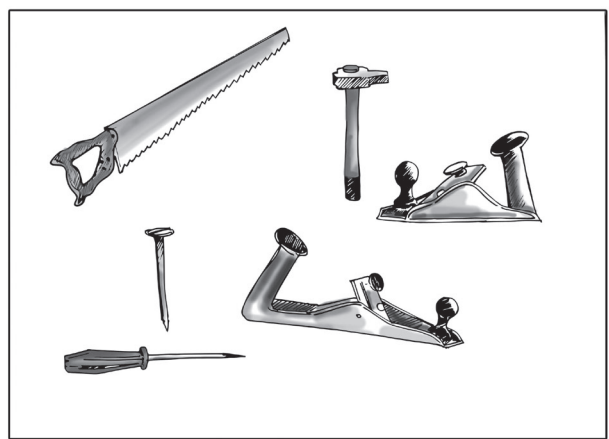
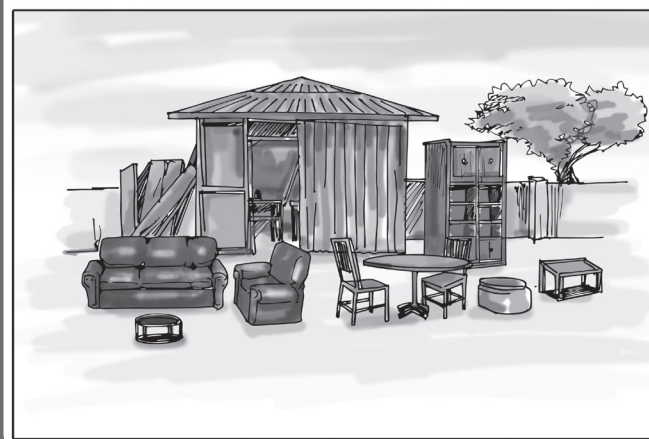
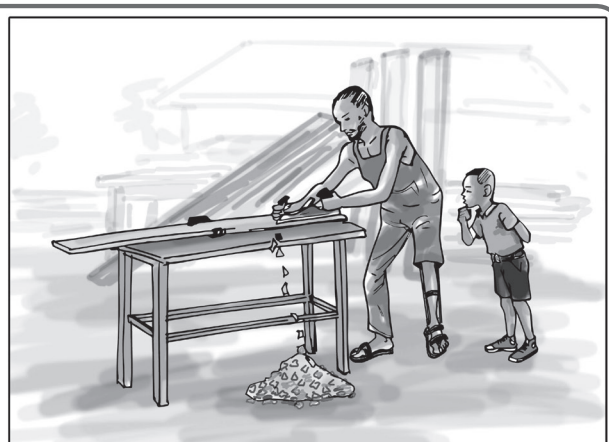
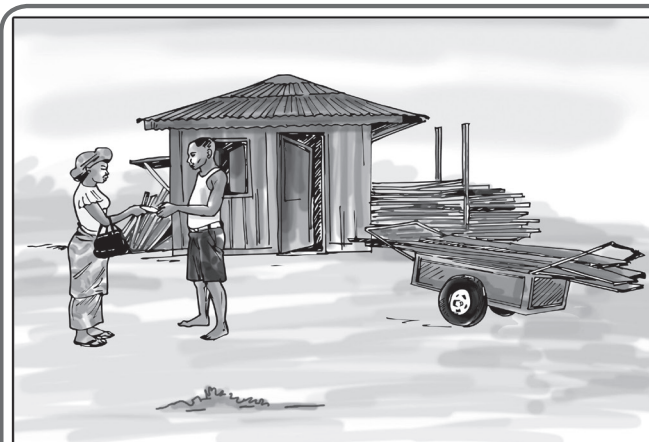
Natunga sasa msemwa na kila kielezo niliyocagua.

1.....
2.....
3.....

Ufundi

Kazi ya mikono

Nazungumuza hadisi hii.

Ndani ya usomi yetu, nacagua kielezo ya kulinganisha, ya kiasi, ya wakati na ya mahali.

1.....
2.....
3.....
4.....

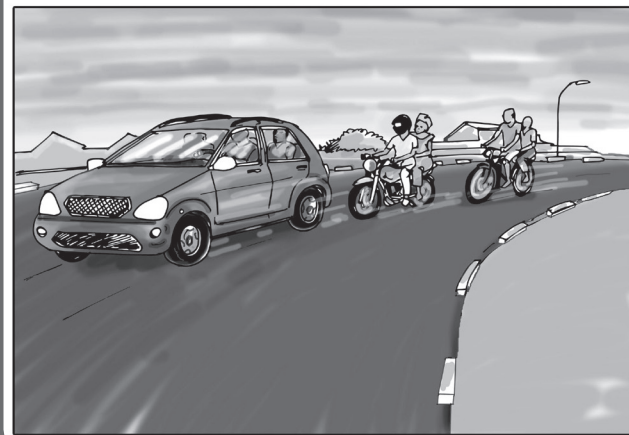
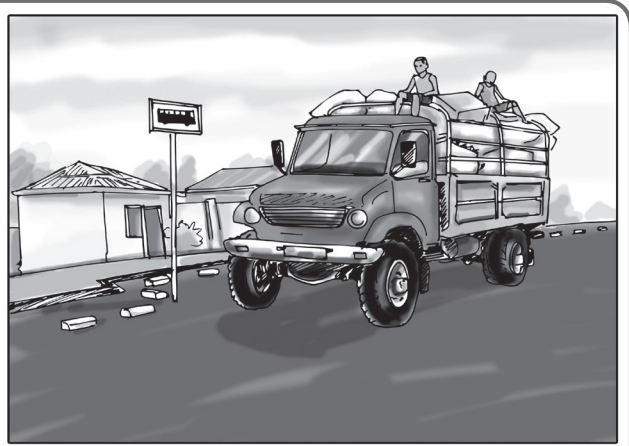
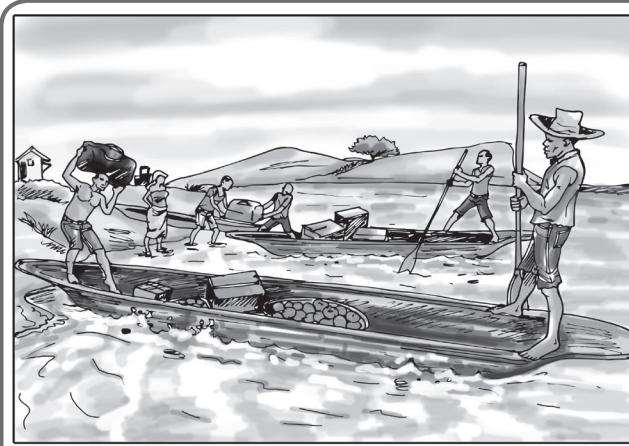
Natunga sasa msemwa na kila kielezo niliocagua.

1.....
2.....
3.....
4.....

Usafiri

Barabara - wanda - maji

Nazungumuza hadisi hii.

Ndani ya usomi yetu, nacagua maelezo 3 la hali ninayo tambua.

1.....
2.....
3.....

Natunga sasa msemwa na kila elezo la hali niliyocagua.

1.....
2.....
3.....

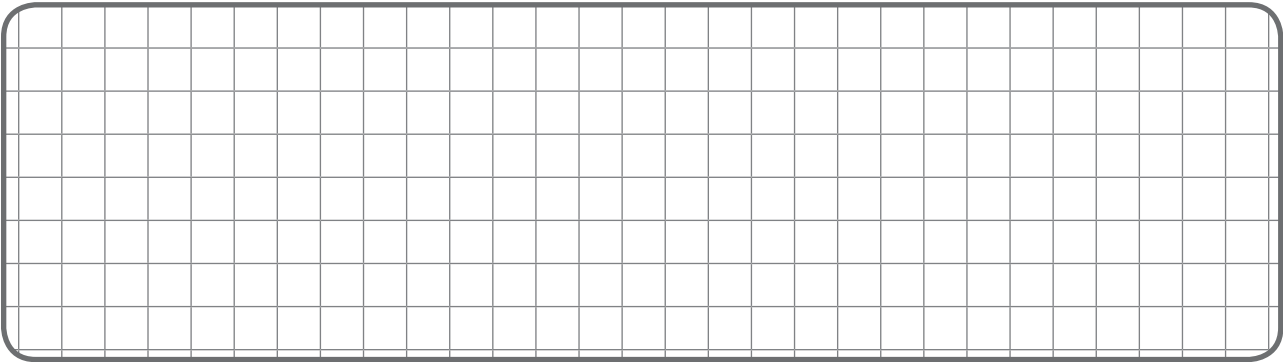
Natafuta neno isiyo angalia njia.

Barabara
Jito
Kitanda
Bahari
mashua

Najaza msemwa huu:

Barabara yetu ni

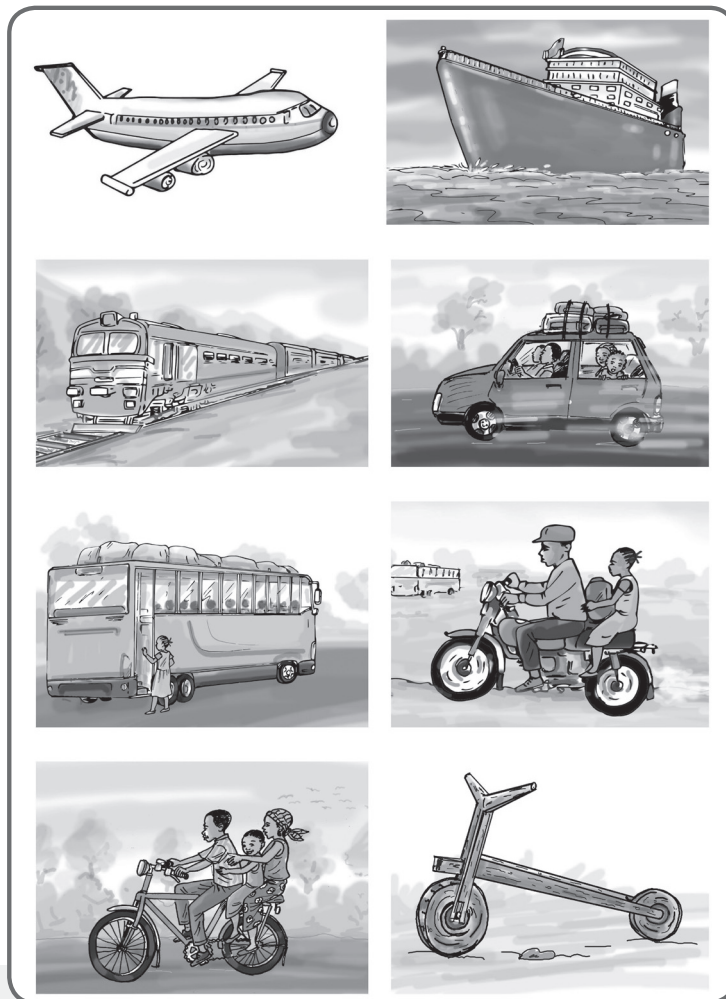
Naeleza kwa kuandika misemwa mbili njia mbalimbali ya usafiri ninayo zoea.

Usafiri

Vyombo vya usafiri

Nazungumuza hadisi hii.

Naandika kwa uwingi ndani ya buku ya mazoeo:

Umoja	Uwingi
Cumba ceusi
Mlima murefu
Mutu mupumbavu
Bonde mufupi

Natunga msemwa na kila elezo la sura lifuatayo: mpya, mapya, mdogo.

2.
2.
3.

Micezo

Micezo za asili

Nazungumuza hadisi hii.

Naandika matendo wa wakati utakaokuja.

Wakati wa sasa	Wakati utakuja
Ninatayarisha	
Anaceza	
Tunawina	
Tunavaa	

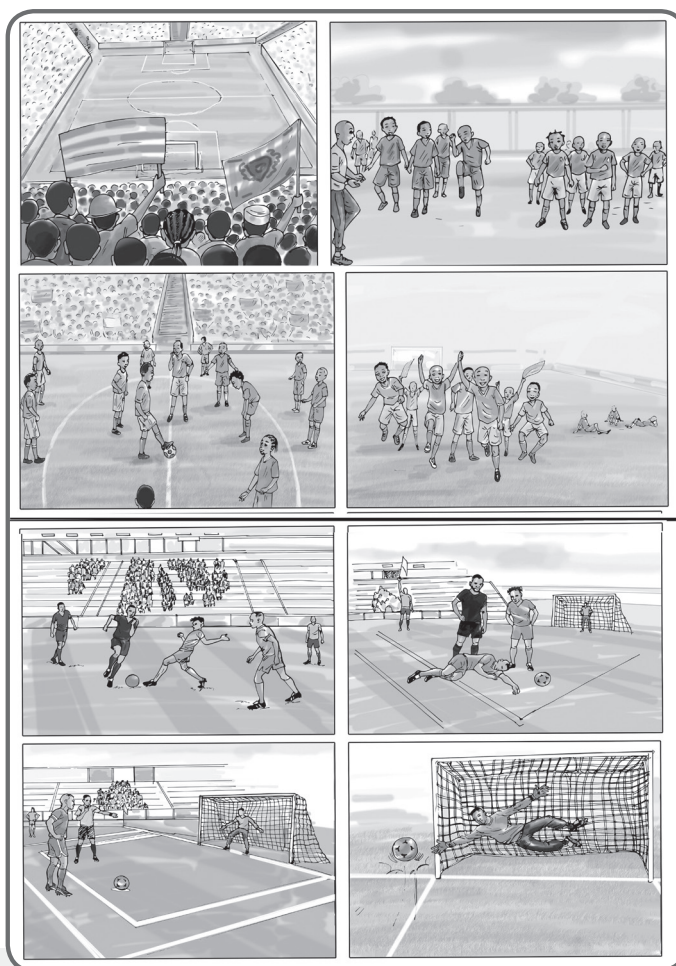
Naandika matendo wa wakati wa sasa.

Wakati utakaokuja	Wakati wa sasa
Nitakula	
Atakuja	
Tutakimbiya	
Wataogopa	

Micezo

Micezo

Nazungumuza hadisi hii.

Nacagua ndani ya usomi, tendo tatu inayo anza na kitangulizi « Ku ».

1.....
2.....
3.....

Naandika msemwa moja na kila tendo.

1.....
2.....
3.....

Ce manuel de l'élève a été imprimé grâce à l'appui généreux du peuple américain et du peuple britannique, à travers l'Agence des Etats-Unis pour le Développement International (USAID) et le Ministère Britannique de la Coopération Internationale (DFID/UKAID).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

